

8/6

Engelsk parlamentarism

Då *Herbert Morrison*, gammal parlamentariker och medlem av en rad regeringar, skriver en bok om *Government and Parliament* (Oxford University Press, 21 shilling) väntar man sig kanske en personligt färgad skildring med minnesbilder och anekdoter som krydda och garnityr. På den punkten är boken en missräkning. *Morrison* är diskret intill tystnad i beröringen av personer och händelser. Man får veta att *Atlee* inte hade några diktatorsfasoner som premiärminister, och det hade man förut anat; *Bevan*, *Morrison*s motståndare, är inte omnämnd; regeringsbildningar och konflikter skymtar blott som bakgrund till en del principiella, i regel föga markanta reflexioner.

Detta innebär inte att boken är svag. I stort sett ger den en konventionell framställning av det brittiska styrelsesättet, men på flera områden ger författaren upplysningar som förut inte varit tillgängliga i denna form. Sålunda diskuteras i detalj kabinettets arbetsätt och de allt viktigare kommittéerna inom kabinettet samt de speciella förvaltningsproblem som uppstått i samband med socialiseringen. Monarkin i England försvaras som vanligt under hänvisning till *Bagehots* klassiska uttalanden; *Morrison* betonar att monarken har rätt att diskutera skilda avgöranden med ministrarna och att besluten stundom påverkas av dessa samtal (dock inte då *Georg VI* sökte övertala *Morrison* att såsom inrikesminister i vissa fall benåda mördare). Kabinettets beslut fattas fortfarande stundom genom ett slags omröstning, dvs. alla yttrar sig, och majoriteten får bestämma; såvitt jag kommer ihåg har sådana omröstningar under de senaste årtiondena eljest knappast nämnts i engelska memoarböcker. Övriga nästan genomgående förbigår tidigare författares uttalanden; *Jennings*, vars analyser i huvudfrågorna står på ett vida högre plan, är exempelvis inte alls citerad.

HERBERT TINGSTEN

D • N

9/6 1954

Försvaret för vår utrikespolitik

Utrikesministerns anförande i *Karlstad* innehöll ett uttalande som kan noteras med glädje. "Atlantpaktens har stort värde som ett medel att balansera östblocket." Att så förhåller sig är visserligen för alla demokrater ostridigt, men såvitt bekant är det första gången som *hr Undén* vågat fälla detta realistiska omdöme. Talet om värdet av "balans" kan inte dölja att det just är demokratiernas sammanhållning som utgör ett värde. *hr Undén* kan inte rimligen vända om satsen och säga att östblockets sammanhållning är av värde för att balansera Atlantpaktens. Att en sådan tes skulle te sig absurd är det bästa beviset för att det inte är balansen eller jämvikten som i och för sig är eftersträvansvärd — vad det gäller är demokratiernas självförsvar mot kommunistisk aggression.

Men i försvaret för den svenska isolationismen föll utrikesministern tillbaka på gamla och ohållbara tankegångar. "Är det i fredens intresse", frågade han, "att alla stater väljer sida och så att säga ramlas i två väldiga militärläger? Är det gagneligt för freden att tack vare militärallianserna den reella politiska makten i allt högre grad koncentreras hos några världsmakter som på grund av sitt dominerande inflytande inom respektive allianser dirigerar den internationella politiken? . . . Om det vid sidan av östblocket och Atlantpaktens stater finns utomliggande, alliansfria områden på Europas karta, kan det näppeligen skada freden, tvärtom. Friktionsytorna minskas, och intressena står inte så oförmedlat mot varandra."

Det lönar sig att en smula analysera dessa sats. Naturligtvis är det inte bra för freden att världen är uppdelad i militärläger; naturligtvis vore det bättre om vi hade samförstånd eller avspänning. Men det är ju inte ett val mellan dessa möjligheter det här gäller. Vi har det kommunistiska blocket, det kommunistiska militärläget — den saken kan vi inte göra någonting åt. I detta läge är det av värde att den fria världen blir så stark och enig som möjligt. Hela denna avgörande frågeställning kommer *hr Undén* ifrån genom den omedvetet försåtliga formuleringen av dilemmat och genom att använda det förklänande ordet militärläger (som om inte Sverige enligt samma terminologi skulle kunna betecknas som ett militärläger). Lika felställd är den andra frågan, om koncentrationen av makten hos några världsmakter. En sådan koncentration kan vi i tidens kristiska läge inte komma ifrån; vi får vara glada över att den starkaste av dessa världsmakter hör till det demokratiska blocket. Huruvida små stater kan influera mest på de storas